



**Gemeente
Haarlem**

**2017
Jaar van de
Ontmoeting**



DRUK, DRUK, DRUK

**Mijn buurvrouw, alleen en slecht ter been
zal ik, zei ik, ik kon er niet omheen
uw boodschappen vandaag weer doen?**

**Liever, zei ze, zet ik thee en praten we wat
over toen ik alles nog kon en hij er nog was.
Ik pakte jas en boodschappentas. Liever, zei ik,
een andere keer – druk, druk, druk –
volgende week ben ik er weer!**

**Het was niet de tijd waaraan het mij ontbrak
het was de moed die ik niet had om ook te
luisteren naar wat ik liever niet horen wilde:**

het lelijke verhaal.

**Gedicht van Willemien Spook, stadsdichter van Haarlem,
voorgedragen tijdens de Grote Eenzaamheid Show**



Opening van het jaar van de ontmoeting

Voorwoord

Iedereen voelt zich weleens alleen. Het hoort bij het leven. Maar extreme eenzaamheid, waarbij mensen weken geen echt contact hebben, is funest. Niet alleen de gezondheid loopt gevaar, maar ook de diepgewortelde behoefte om elkaar te ontmoeten, liefde te ervaren en iets voor de ander te kunnen betekenen is van essentieel belang om als mens een waardig bestaan te kunnen hebben.

40 procent van de Haarlemmers voelt zich weleens eenzaam, blijkt uit onderzoek. 10 procent voelt zich zelfs zeer eenzaam. Dat was voor de gemeenteraad van Haarlem aanleiding om het bestrijden van eenzaamheid hoog op de agenda te zetten. 2017 werd het Jaar van de Ontmoeting, bedoeld om mensen bewust te maken van de extreme eenzaamheid in de stad en om het gesprek hierover met elkaar aan te gaan. In dit overzicht leest u over alle activiteiten die de gemeente in samenwerking met haar partners heeft georganiseerd.

Er is veel werk verzet, ik ben blij met het resultaat, maar we zijn niet klaar. De komende jaren blijven we investeren in het voorkomen en tegengaan van eenzaamheid. Deels door activiteiten te organiseren waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en kennis kunnen delen, maar zeker ook door eenzaamheid eerder te signaleren, waardoor mensen sneller de juiste ondersteuning krijgen om weer in contact te komen met anderen.

Met een coalitie van twintig lokale partners zet de gemeente zich de komende jaren extra in voor het bestrijden van eenzaamheid. In aansluiting op de inspanningen die in 2017 zijn geleverd om ontmoeting tot stand te brengen, heeft de gemeente op 1 januari 2018 het Jaar van de Toegankelijkheid ingeluid. Deze thema's zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden: in een stad die niet voor iedereen toegankelijk is, komt ontmoeting moeilijk tot stand.

Ik hoop dat u dit jaaroverzicht met interesse leest. Als het iets duidelijk maakt is het wel dat het onderwerp eenzaamheid leeft in de Haarlemse samenleving en dat burgers, organisaties en bedrijven zich graag inzetten voor een maatschappij waarin mensen naar elkaar omkijken en iedereen meedoet.

Jur Botter
Wethouder gemeente Haarlem



Sfeerbeelden van de Grote Eenzaamheids Show



De Grote Eenzaamheid Show

De officiële aftrap van het Jaar van de Ontmoeting was op 17 januari tijdens een verrassende en inspirerende talkshow in het Patronaat Café. Deze show, gepresenteerd door Ziggy Klazes en Lodewijk de Ruiter, ging over alles wat je als Haarlemmer zelf kunt doen om eenzaamheid te bestrijden. In elke show, zes in totaal, werd op een toegankelijke manier een aspect van eenzaamheid belicht, zoals de dementievriendelijke stad, social media en verbindende woonvormen. Deskundigen kwamen aan het woord, zoals Coalitie Erbij, het nationale samenwerkingsverband tegen eenzaamheid, een relatietherapeut en Alzheimer Nederland. Ook was er ruimte voor amusement: cabaretiers (Milou Frenken), muzikanten (Te Loo&Vedettes) en stadsdichter Willemijn Spook traden op. Er was veel belangstelling voor de shows onder professionals, Haarlemmers en andere geïnteresseerden.

Haarlemontmoet.nl trekt 150 bezoekers per week

Op www.haarlemontmoet.nl, gelanceerd tijdens de eerste Grote Eenzaamheid Show, kunnen alle Haarlemmers, maatschappelijke organisaties en verenigingen initiatieven aanmelden die ontmoeten als doel hebben. Haarlemmers kunnen er ook meer lezen over ontmoeten en eenzaamheid en informatie vinden over organisaties die op dit gebied actief zijn. In 2017 meldden tweehonderd deelnemers ruim vierhonderd activiteiten en initiatieven aan. De website trekt 150 bezoekers per week. De Facebook-pagina Haarlem Ontmoet had eind 2017 ruim 950 volgers.



Haarlemse Conferentie over Eenzaamheid

Op 2 maart vond in Sociëteit Vereniging de Haarlemse Conferentie over Eenzaamheid plaats. Op uitnodiging van Haarlem Effect, DOCK en Stem in de Stad maakten ruim honderd deelnemers samen plannen voor het verbeteren van de aanpak in het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid. Diana Resmann van de gemeente Den Haag vertelde over de ervaringen van de Haagse Community tegen Eenzaamheid. Deskundigen van VU Amsterdam en Coalitie Erbij deelden kennis en ervaringen. Op 12 december vond de eindconferentie plaats, waar twintig organisaties zich aansloten bij de Haarlemse Coalitie tegen Eenzaamheid. Zij binden de komende jaren samen de strijd aan met eenzaamheid, met aandacht voor het signaleren van eenzaamheid en het bereiken van mensen die eenzaam zijn.

Werkgroepen aan de slag

Drie werkgroepen met afgevaardigden van verschillende organisaties die zich met eenzaamheid bezighouden, hebben zich in 2017 verdiept in het verbeteren van kennisoverdracht, deskundigheidsbevordering, het geven van individuele ondersteuning en het organiseren van activiteiten. Daarbij was samenwerking in de organisatie en uitvoering een belangrijk uitgangspunt. Hier zijn concrete activiteiten uit voortgekomen, zoals een training voor professionals en vrijwilligers. Inmiddels heeft zich een projectgroep gevormd met afgevaardigden van Haarlem Effect, het Rode Kruis, DOCK, de GGD en Bedrijf & Samenleving, die de komende twee jaar de kar gaat trekken.

Nieuw: training signaleren en omgaan met eenzaamheid

Hoe eerder eenzaamheid wordt opgemerkt en bespreekbaar is, hoe sneller je iemand kunt helpen. Het vrijwilligerscentrum Haarlem ontwikkelde hierin een training voor vrijwilligers en professionals. Zorg- en welzijnsorganisaties hebben de training 'Signaleren en omgaan met eenzaamheid' in 2017 zeven keer gegeven aan circa honderd deelnemers, zowel in-company als via een open aanmelding. De training wordt nog uitgebreid met leerstof over gesprekstechnieken en het coachen van mensen in het bouwen aan een sociaal netwerk.

Kerken in Haarlem in actie

Geloven in de Stad, een samenwerkingsverband van Haarlemse kerken, hield op 18 april een speciale avond in het teken van ontmoeten en eenzaamheid. In het magazine van Geloven in de Stad is uitgebreid aandacht besteed aan het onderwerp eenzaamheid en het Jaar van de Ontmoeting.

Vijf best gewaardeerde activiteiten in het Jaar van de Ontmoeting: de Burendag, de Week van de Ontmoeting, het couponboekje, magazine Ontmoet en Haarlemontmoet.nl.*

*Bron: panelonderzoek onder 1.258 Haarlemmers



Spontaan aanschuiven bij de Tafel van Veel



Op stap met het couponboekje

‘Eenzaamheid is een onderwerp dat mensen raakt. Ze praten er graag over, maar vaak in de derde persoon.’

Deelnemer aan een Stadsgesprek

Altijd welkom aan de Tafel van Veel

In het Jaar van de Ontmoeting schoven elke dinsdagavond Haarlemse horecaondernemers tafels aan elkaar om hier voor maximaal tien euro een ‘daghap’ te serveren. Dit initiatief, De Tafel van Veel, was zo succesvol dat het in 2018 wordt voortgezet. Speciaal voor mensen die uit eten willen, maar niet alleen. Via de Tafel van Veel kun je andere mensen ontmoeten en dat brengt nieuwe sociale contacten met zich mee. Elke tafel heeft een gastheer of -vrouw die de mensen ontvangt. In 2017 deden zeven restaurants mee. Bijna de helft van de Haarlemmers* vindt dat deze activiteit bijdraagt aan het verminderen van eenzaamheid.

www.detafelvanveel.nl

Eregast bij Herdenkingsconcert en Bevrijdingspop

Op uitnodiging van de organisatoren hebben 26 Haarlemse kwetsbare jongeren met hun taalmaatje op 4 mei het Herdenkingsconcert in de Haarlemmerhout bijgewoond. De groep werd de volgende dag getrakteerd op een viparrangement tijdens Bevrijdingspop. Het was voor de jongeren een bijzondere en leerzame ervaring. Ze konden de herdenking en de concerten van dichtbij meemaken én hebben nieuwe mensen leren kennen.

Samen op pad voor weinig

De gemeente heeft in 2017 duizend couponboekjes uitgegeven met achttien gratis uitjes in Haarlem. Het accent lag op ‘samen op pad gaan’. De boekjes zijn zorgvuldig verspreid onder kwetsbare Haarlemmers en mensen met een uitkering die een uitje of ontmoeting goed zou doen. Ze konden de bonnen besteden aan onder andere een bezoekje aan theater, museum of bioscoop, de kapper, een ijsje in de stad, een rondvaart, sport en bezienswaardigheden. Deelnemende bedrijven en organisaties waren bereid om een flinke korting te geven, waardoor deze uitjes mogelijk werden gemaakt. 1.536 koppels hebben de bonnen verzilverd, vooral in de zomer. Er was veel animo voor het ijsje bij Garrone, een bezoekje aan EDA Hairsalon en de rondvaart van ‘t Smidtje. De bedrijven en organisaties voelden zich vereerd om mee te doen aan deze mooie actie. Waar persoonlijke aandacht kon worden gegeven, zoals bij de kapper en het Gilde, konden mensen ook hun verhaal kwijt.

Aan het couponboekje werkten mee: Frans Hals Museum, Museum Haarlem, Stadsschouwburg & Philharmonie Haarlem (voorstelling van Milou Frenken), Nederlands Philharmonisch Orkest, de Grote of Sint-Bavokerk, Pathé (seniorenmiddag), Gilde Haarlem (stadswandeling), de Waterkoets (rondvaart), Bibliotheek Zuid-Kennemerland (lezing en workshop), zwembad de Houtvaart, Boerhaavebad, Kennemer Sportcenter (tennis), rederij ‘t Smidtje, EDA Hairsalon, Het Veerkwartier, Resto VanHarte en ijsalon Garrone.



Spelletjes doen in de Week van de Ontmoeting



Springkussens in de straat: dat kan alleen maar tijdens Burendag

Haarlemmers bereid om eenzame mensen te helpen

In juli hielden de gemeente en verschillende welzijns- en zorgorganisaties een aanbelactie in de Leidsebuurt en Indischebuurt. Professionals en vrijwilligers spraken met bewoners over het herkennen van eenzaamheid in de buurt. Uit de gesprekken kwam onder meer naar voren dat bijna een kwart van de Haarlemmers eenzaamheid als een probleem ziet. Ruim een op de zes Haarlemmers vindt het belangrijk dat de gemeente eenzame mensen bezoekt. Bijna de helft denkt te herkennen wanneer iemand eenzaam is. Drie op de tien Haarlemmers kennen ook daadwerkelijk eenzame mensen in de buurt. Driekwart doet weleens iets voor de burens. Ze zijn bereid om eenzame buurtgenoten te helpen met lichte ondersteuning, zoals af en toe een boodschap doen en een huisdier verzorgen. Doorverwijzen naar professionele hulpverlening zouden ze minder snel doen. De meeste inwoners doen moeite om hun (naaste) burens te leren kennen, onder meer door deel te nemen aan activiteiten in de buurt. Dat contact is bij voorkeur 'licht' en spontaan. Acht op de tien Haarlemmers voelen zich voldoende gesteund door burens of de buurt.

24 procent van de Haarlemmers ziet eenzaamheid in de wijk als een probleem.**

**Bron: resultaten aanbelactie in de Indische- en Leidsebuurt, 130 ondervraagden

***Bron: evaluatie Burendagpakket door de gemeente onder 42 Haarlemmers

Driekwart van de Haarlemmers weet nu al dat ze volgend jaar weer een Burendag organiseren.***

Volgens vier op de vijf Haarlemmers zijn sinds Burendag de contacten in de buurt verbeterd.***

Extra feestelijke Burendag

Vrolijk gedekte picknicktafels, kleurrijke gerechten en springkussens bepaalden in het laatste weekend van september het straatbeeld in Haarlem. 57 straten waren voor een paar uur afgezet om Burendag te vieren. Burendag is dé gelegenheid om op een leuke manier contact te leggen met je burens en samen iets leuks te doen. Tijdens het Jaar van de Ontmoeting konden de Burendagcomités bij de gemeente het gratis Burendagpakket aanvragen met daarin onder andere gezellige straatversiering, stoepkrijt, koffie en koekjes. Het heeft 22 straten geïnspireerd om voor de eerste keer Burendag te vieren. Ook buurthuizen, kerken en andere organisaties in de wijk deden mee. Volgens vier op de vijf deelnemers zijn de contacten in de straat door Burendag verbeterd. ***



‘Eenzaamheid is een onderwerp dat mensen raakt. Men praat er graag over maar vaak in de derde persoon.’

Deelnemer aan een Stadsgesprek

Magazine over eenzaamheid

Ontmoet, een magazine over eenzaamheid

In de eerste week van oktober viel in heel Haarlem Ontmoet in de bus of op de deurmat, een prachtig magazine vol interviews met Haarlemmers die hun verhaal durfden te vertellen over hun eenzaamheid, maar ook bekende Nederlanders schroomden niet om hun ervaringen te delen. Het tijdschrift is uitgegeven door Stichting Straatjournaal in opdracht van de gemeente. Bij het magazine, waarvan de belangrijkste artikelen in vier talen te lezen waren, zat ook een informatiegids over laagdrempelige activiteiten in de buurt. In de gids werd verwezen naar Haarlemontmoet.nl, waar het aanbod in alle talen te lezen is.

Week van de Ontmoeting 2017

Met Burendag vond de feestelijke aftrap plaats van de Week van de Ontmoeting. Van 24 september tot en met 3 oktober 2017 konden Haarlemmers in alle stadsdelen meedoen aan een programma van 45 activiteiten, waaronder veel lunches, picknicks en andere eat & greet-initiatieven. Alleen al in Schalkwijk deden 355 inwoners mee. Haarlemmers konden buurtgenoten ontmoeten en kennismaken met het aanbod van organisaties in de wijk. De postercampagne in de stad en een activiteitenoverzicht dat werd verspreid via de lokale media, brachten honderden Haarlemmers op de been.

In gesprek met de wethouder

In het najaar ging wethouder Jur Botter in gesprek met Haarlemmers over ontmoeting en eenzaamheid. Deze Stadsgesprekken vonden onder meer plaats in het stadhuis en in de Grote of Sint-Bavokerk. De mensen waardeerden de persoonlijke uitnodiging. De opkomst was niet zo hoog, maar de gesprekken waren (mede hierdoor) goed. De deelnemers herkenden eenzaamheid in hun buurt, vertelden wat mensen hierin voor elkaar kunnen betekenen en kwamen met ideeën om mensen te activeren, zoals een ontmoetingscafé, een gezamenlijke natuurwandeling of een buurtapp voor contact. Als je eenzaam bent, moet je zelf dingen gaan ondernemen, maar een bemoedigend zetje hebben eenzame mensen vaak wel nodig, was de conclusie. Sociale samenhang werd als belangrijk ervaren. De deelnemers spraken ook uit eigen ervaring.

‘Een bemoedigend zetje hebben eenzame mensen vaak wel nodig.’

Deelnemer aan een Stadsgesprek

‘Eigenlijk moet je al vroeg een groep mensen om je heen hebben waar je oud mee kunt worden. Maar hoe krijg je dat voor elkaar als je agenda gevuld wordt door werk en jonge kinderen? Ik zie mijn vrienden nu al veel minder vaak dan vroeger.’

Deelnemer aan een Stadsgesprek



Diner in de Oosterkerk



Walking football bij voetbalvereniging HVV

Bekendheid en bewustwording

Om Haarlemmers bewust te maken van het feit dat ook in Haarlem veel mensen zich eenzaam voelen, heeft de gemeente verschillende media ingezet om het onderwerp onder de aandacht te brengen. De website Haarlemontmoet.nl, het magazine Ontmoet en een postercampagne droegen hieraan bij, maar ook de berichtgeving in lokale media naar aanleiding van de persberichten die zijn verspreid. Ook de betrokken organisaties hebben hun (social) media ingezet. Met name de berichten in de lokale kranten wisten veel Haarlemmers te bereiken.

Haarlemmers over het Jaar van de Ontmoeting

Een kwart van de Haarlemmers wist dat 2017 het Jaar van de Ontmoeting was.* Degenen die niet op de hoogte waren, vinden dit jammer, omdat ze eenzaamheid wel een belangrijk onderwerp vinden. De bekendste activiteit van het jaar was de Burendag, op de voet gevolgd door de Tafel van Veel. Het magazine Ontmoet gooide hoge ogen. Lezers vonden het interessant, informatief en mooi. Haarlemmers hadden ook veel waardering voor de activiteiten en initiatieven door het jaar heen, met name het couponboekje, Burendag en de Week van de Ontmoeting.

Hoe gehoord over Jaar van de Ontmoeting?

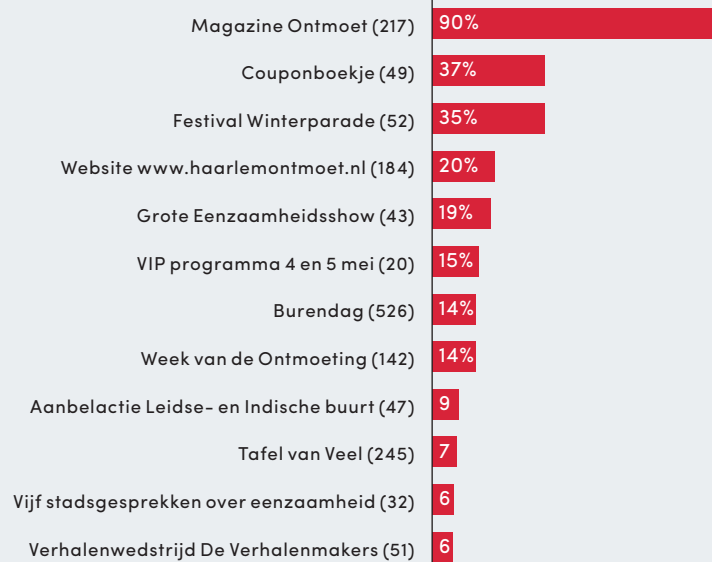
(meerdere antwoorden mogelijk, n=308)



Activiteit/initiatief bezocht/iets mee gedaan

(aantal respondenten)

% ja





Sfeerbeelden van de Winterparade

Hoe pakken ze eenzaamheid aan in Den Haag?

Op 20 november waren Haarlemse professionals en vrijwilligers te gast in Den Haag om kennis te maken met de Haagse Community tegen Eenzaamheid, een programma van de gemeente Den Haag voor het bestrijden van eenzaamheid. Ze maakten kennis met verschillende projecten, zoals Old Stars van voetbalvereniging HVV Laakkwartier, bedoeld voor oudere mannen die graag voetballen maar dan op een wat lager tempo. Ook bezochten ze in Moerwijk een groep ondernemers die in een winkelstraat een ontmoetingsplek hebben gecreëerd voor mensen die vooral naar het winkelgebied komen om onder de mensen te zijn. Ook liet de delegatie zich informeren over de Zilverlijn, die mensen kunnen bellen als ze met iemand een praatje willen maken. Het project Lichtspoor, dat mensen stimuleert om kennis te maken met medestraatbewoners door langs te gaan met een cadeautje, werd enthousiast ontvangen. Vol inspiratie keerde de delegatie huiswaarts. Mogelijk krijgen sommige initiatieven navolging in Haarlem. De twee gemeenten blijven hierover met elkaar in contact.

De mooiste verhalen over Haarlemmers

De Verhalenmakers hielden in het kader van het Jaar van de Ontmoeting een verhalenwedstrijd. De Verhalenmakers is een onafhankelijk Haarlems podium voor verhalen uit de stad die verbinden en inspireren. De verhalen gingen over de activiteiten die in het Jaar van de Ontmoeting hebben plaatsgevonden. Je kunt ze lezen op www.verhalenmakers.com. Het winnende verhaal, 'Appelkanjer' van Ria de Wit, werd opgenomen in het magazine Ontmoet.

De Winterparade, een feestelijke afsluiting

Het Jaar van de Ontmoeting werd feestelijk afgesloten op 4 januari 2018 in de Grote of Sint-Bavokerk. Hier vond op verzoek van de gemeente een speciale editie van de Winterparade plaats. Mensen voor wie theaterbezoek niet vanzelfsprekend is, onder wie 75 dak- en thuislozen via Stem in de Stad, waren uitgenodigd om gratis naar de voorstelling te komen kijken – en mee te doen. Na het welkom van wethouder Jur Botter serverde Resto VanHarte een heerlijk driegangendiner dat werd afgewisseld met een overpeinzing van stadsdominee Tom de Haan, verrassende acts en koorzang onder leiding van chef-dirigent Yorick Heerkens. Na afloop kon iedereen een dansje wagen op de tafels met muziek van Silentdisco.com, samen met de koks, de serveersters en de gastvrije snoepmeisjes. Bijna vijfhonderd gasten, die alleen of met een maatje of begeleider waren gekomen, hebben een geweldige avond gehad.



'Ik ben net terug van de Winterparade met mijn maatje uit Eritrea. We hebben een geweldige avond gehad. Ze heeft behoorlijk wat zorgen om haar thuisfront, maar was er vanavond echt helemaal uit. Toen ik haar thuisbracht, zei ze dat dit een hele 'happy night' was. Heel fijn dat jullie dit aangeboden hebben!'

Deelnemer aan de Winterparade

'Ik kreeg een uitnodiging in de brievenbus van Bakkie in de Buurt'. Stichting DOCK, BUUV en de Oosterkerk zouden langskomen met een bakfiets om gezellig een kopje koffie te drinken. Ik ontmoette er een mevrouw die mij meenam naar leuke activiteiten. Tegenwoordig ga ik daardoor regelmatig naar de Verhalenlunch en de Soos in de Oosterkerk. Als je eenzaam bent is het belangrijk dat je zelf initiatief neemt.'

Hannie (77) uit Haarlem Oost

Wat gaat de organisatie do



**Gemeente
Haarlem**

De partners die hebben bijgedragen aan het Jaar van de Ontmoeting

Haarlem Effect
Stem in de Stad
DOCK
Vrijwilligerscentrum Haarlem
Rode Kruis
RIBW-Kennemerland/Amstelland
Tandem mantelzorg
Informatiesteunpunt
Bureau Discriminatiezaken
Immanuelkerk
Verhalenhuis
Bibliotheek Zuid-Kennemerland
Zorgbalans
Unie van Vrijwilligers
MEE & de Wering
Samenwerkingsverband Haarlem Maatjes
Bevrijdingspop Haarlem
De Zonnebloem
Sociaal wijkteams
Wijkraad Indische Buurt
Wijkraad Leidsebuurt
Straatjournaal
BUUV Haarlem
Burenhulp Haarlem
Ecosol Effect
Stichting Samen
Kennemerhart
Leger des Heils
GGD
Project Thuis in Haarlem
Oosterkerk

En vele vrijwilligers!

